

Karkotuksesta palanneet. Suomen Sukututkimusseuran blogi.

https://www.genealogia.fi/1/blogi/karkoituksesta-palanneet/?fbclid=IwY2xjawL8nSBleHRuA2FlbQIxMQABHjhCzgx4CbsFZpUbUSW9aZhTmJN-obj34PNoi9Y6s_xlUMn4nu-0EeHoeQ5eg_aem_Q_fxsMEobjanauuFa35SQw . Julkaistu 1.8.2025.

Karkotuksesta palanneet

Yhtenä keskeisenä rangaistusmuotona varkaudesta ja haureudesta tuomituille turkulaisille oli 1600-luvun **mittaan karkotus kaupungin rajojen ulkopuolelle. Tähän rangaistukseen liittyi saumattomasti miesten** ruoskiminen ja **naisten piiskaaminen ennen kuin pyöveli saattoi heidät karkotukseen.**

Mikäli karkotettu palasi, käskettiin hänen poistua kaupungista mitä pikimmin. Tätä vaatimusta tehostettiin usein ruumiinrangaistuksella. Kolmannella kerralla pantiin toimeen lain palaamisesta määräämä kuolemantuomio hirttämällä, joka korvattiin toisinaan korvan leikkaamisella.

Turun kämnerinoikeudessa tutkittiin syyskuussa 1668 pyöveli Mickel Henrikssonin käytöstä. Hän oli hyökännyt Marttilan Ruskolasta olleen ratsumies Henrik Mårtenssonin kimppuun ja vanginnut tämän omavaltaisesti taloonsa. Koska hän oli kohdellut ratsumiestä pahoin ja vanginnut tämän laittomasti, hänet ruoskittiin kovin ja karkotettiin kaupungista.

Entinen pyöveli Mickel Henriksson, joka oli karkotettu koko Suomen suuriruhtinaskunnasta, oli palannut kaupunkiin maaliskuussa 1670. Hän ilmoitti, että hänellä oli suuri hätä vaimonsa ja lastensa toimeentulosta ja siksi hän pyysi päästä takaisin virkaansa. Asiaa tiedusteltiin hovioikeudelta ja hänelle vastattiin iltapäivällä, että hänen tuli lähteä heti kaupungista. Hänen kuolemantuomiotaan ei pantaisi täytäntöön, vaikka hän oli tullut kaupunkiin. Seuraavalla kerralla hänen olisi se kuitenkin kärsittävä.

Marraskuussa 1670 Mickel Henriksson saatiin jälleen kiinni kaupungissa. Hän kertoi lähteneensä kaupungista karkotukseensa lauantaina ennen edellistä helluntaita ja matkanneensa neljän viikon ajan Viipuriin. Sieltä hän oli jatkanut Narvaan. Seuranaan hänellä oli ollut veljensä Anders Henriksson sekä Lars Frostin tytär Elin, jota hän oli kohdellut vaimonaan. Mickelin vaimo kertoi, että kun hänen miehensä oli lähtenyt kaupungista, oli tämä pyytänyt häntä mukaansa. Vaimo olikin lähtenyt ja jättänyt lapsensa äitipuolensa hoiviin. Kun he olivat tulleet Piispanristin Ryöväriinvalhalle, oli Mickel ottanut häneltä parhaan hameen, myssyn ja röijyn päältä ja antanut Elin Frostille.

Vaimo oli juossut itkien takaisin kaupunkiin. Pyövelin vaimo väitti miehensä syyllistyneen ryöstöihin maantiellä, mutta tämä itse kielsi kokonaan tällaiset teot. Ollessaan vangittuna Mickel särki humalapäissään 7. marraskuuta vankihuoneensa oven niin, että ovesta irtosivat karmit. Tähän hän sanoi olleensa pakotettu, sillä hän olisi muuten paleltunut vankilaansa. Hänet tuomittiin hirtettäväksi varkaudesta, toiskertaisesta huoruudesta sekä vankeudessa suorittamistaan teoista.

Mickel pyysi raadilta, ettei häntä hirtettäisi ylimmäksi hirsipuuhun, vaan että hänen ruumiinsa saisi jäädä alemmas, jotta se ei olisi spehtaakkelinä ja kaikkien naurun kohteena. Lisäksi hän toivoi, että ruumis voitaisiin ottaa jo seuraavana päivänä alas hirrestä haudattavaksi. Oikeus ilmoitti, ettei se voinut suostua ensimmäiseen pyyntöön, mutta ruumis voitaisiin ottaa alas jonkin ajan kuluttua, jos Mickel menisi suosiolla

ja rauhallisesti kuolemaansa. Tuomio pantiin täytäntöön heti tämän jälkeen samana päivänä 21. marraskuuta 1670.

Kaupungista kerran karkotetut palasivat Turkuun ja esittivät erilaisia syitä palaamiselleen. Monet valittivat sitä, ettei heillä ollut elantoa kaupungin ulkopuolella. Toisilla oli jäänyt kaupunkiin perhettä tai omaisuutta, jota palattiin noutamaan. Näyttää kuitenkin siltä, että rikollinen toiminta, joka oli johtanut karkotukseen, jatkui heidän kohdallaan edelleen. Vaikka palaamisen rangaistus oli ankara, ei se estänyt karkotettuja kokeilemasta onneaan.